היינו קרן שהוא אשם וחוטא עליו ובקרא אחרינא כתיב התם

ואת אשמו יביא לה׳ וגו׳ [ויקרא ה]: ושאינו משחלם בראש. כי הכא דאיכא

כפל לא שייך בה דין חומש כלל ואפי׳ לא שוין חומשא וכפילא

פטור ור"ם אשם קאתי לאסופי

לפטורה: כפילה ד' וחומשה זווה.

וכיון דאינן שוין לא חומש מקרי ולא סליק ליה: ד**כפילא זווא וחומשא**

וווא. דחומש בתר קרנא שיימינן

וקרן משלם כעין שגנב נמצא קרן

ד' וחומשו מוסיף עליו מבחוך זוזא

וכפילא זווא וכפל כשעת העמדה

בדין והיינו כרב דאי לאו קרן כעין

שנגב לא הוי זווא חומש ואי כפל כעיו

שגנב הוי ד' אלא ש"מ כרב: ורבנן

אמרי לך. אי לערבינהו קבעי לא

ליכתוב לא וי"ו ולא את: לאפסוהי

בין ממון גבוה. חשם: לממון הדיוע.

חומש דלאו אורח ארעא לערובינהו

להדיה: נעשה שינוי בידו והנחו.

בשינוי להא מילתא דאם טבח ומכר

שלו הוא טובח וכו׳ ופטור מד׳ וה׳

אבל קרן וכפל משלם קרן כי השתא

וכפל כעין שגנב או כשעת העמדה

בדיו: כעיו שגנב. להמו וסו.ז אותבינו לרב

מהא דאמר משלומי כפל ד' וה'

כשעת העמדה בדין. ולרבה דאמר וע״או

תברה או שתייה משלם ד' [כדהשתא]

ליכא לאותובי דיכול לשנויי דהך

מתניתא כפל ד' וה' דוקא נקט אבל

קרן היכא יי דאשכח כי השתא משלם:

סורא גנבי מינך. בתמיה: ונקנינהו

בשינוי השם. נהי דשבח דגופיה לא

הוי שינוי דממילא קשבח ואזל ומיהו

בשמה ודחי חישתני: מ"מ קשיה.

לר׳ אילעא: שינוי במקומו עומד.

אע"ג דאישתני לא נפיק מרשות

בעלים: מני חדא אסור. לקרבן:

א) לקמן קח., ב) [מגילה ב: ע"ו נב.], ג) לקמן לו:,

כמובות

ד) [שבת פד: כתובות מה:], ה) [לקמן סח.], ו) לקמן לג: תמורה ל:,

ז) ובמדבר הן, ה) ל"ל

לאשבת. רש"ל, ט) [פרה פ"א מ"ג], י) [לקמן סז.

ני״ם].

תורה אור השלם

ו. אוֹ מִכּל אֲשֶׁר יִשְּׁבַע

עליו לשקר ושלם אתו

בֶּרָאשׁוֹ וַחֲמִשְׁתְיו יֹסֵף בְּרֹאשׁוֹ וַחֲמִשְׁתְיו יֹסֵף עָלָיו לַאֲשֶׁר הוּא לוֹ

2. שור אוֹ כֶשֶׂב אוֹ עֵז כִּי

יולד והיה שבעת ימים

תַחַת אָמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי

וָהָלאָה יַרְצָה לְקָרְבַּן אַשָּׁה לִייַ: ויקרא כב כז

אָשָּׁוֹז לְיִיְּ, וֹיִקּוֹא כב כּוּ 3. זֶה עֶשְׂרִים שְׁנָה אָנֹכִי עִמְּוֹךְ רְחֵלֶיוְךְ וְעָזֶיךְ לֹא שִׁבֵּלִוּ וְאֵילֵי צֹאנְךְ לֹא שִׁבֵּלִוּ וְאֵילֵי צֹאנְךְ לֹא

4. לא תָבִיא אָתְנַן זוֹנְהּ וּמְחִיר בָּלֶב בֵּית יִי אַלֹהֶיךְ לְכָל נֶדֶר בִּי תוֹעָבַת יִי אֱלֹהֶיךְ גַּם שְׁנֵיהָם: דברים כג יט

הגהות הב"ח

(מ) גם' שינוי במקומו עומד כל"ל:

גליון הש"ם

גמ' שור בז יומו קרוי

שור. עי' מנחות לא ע"ב ותומ' שם ד"ה ת"ל:

שם חימין ועשאן סולת. עיין בספר יראים לרא״מ

יתננו ביום אשמתו:

בד א מיי׳ פ״ד חהר׳ גניבה הלכה א והלכה

ו: בה ב מיי׳ פ״ז מהל׳ ופ"ז מהל' גזילה הלכה יב והלי יג: בו ג ד מיי פ"א מהלי גניבה הלי יג ופ"ב

מהל' גזילה ואבידה הלכה יד טוח"מ סי׳ שנג: ין טונויינו פייד מהלי בו ה מיי' פייד מהלי איסורי מזבח הלכה טו והלי יח סמג לאוין שיו:

רבינו חננאל

היכי דאמי, אילימא דמעיקרא [היה שוה ד׳ יהשתא שוה] ד' האי כפילה ד' וחומשא זוזא, היאך חומשו עולה לו בכפילו. אלא כגון דמעיקרא הוה שוה י ארבעה זוזי והשתא שוה ווזא דהוה ליה כפילו זוזא יחומשו זוזא, ושמע' מינה קרן וכדאמרינן. ודחאה רבא, והעמידה בשנשבע והודה ארבעה פעמים וחייב על כל שבועה חומש דכת׳ וחמישיתיו התורה רבתה חמישיות הרבה אחד. אמר מר וחכמים ושלח בראשו וחמישיתיו ממון המשתלם בראש. בלא כפל עליו, מוסיף חומש. ובמקום שיש כפל אין שם . חומש. או הכי אשם נמי לא ישלם דכת׳ בראשו וחמישיתיו ואת אשמו יביא. ופרקינז, ואת פסקיה קרא, ור' שמע' בן יוחאי אומ' ואו ערביה קרא. אמר ר' אלעא גנב טלה אנה היאל, עגל ונעשה ונעשה איל, עגל ונעשה שור, נעשה שינוי בידו וקנאו. טבח ומכר, שלו הוא טובח ושלו הוא גנב טלה ונעשה איל. עגל ונעשה שור, משלם כפל וארבע׳ וחמש׳ כעין שגנב. ואו סלק׳ דעתא קנייה, אמאי משלם ד׳ י וה׳, שלו טבח ושלו מכר וכול'. ואקשינן עליה, ונקניה בשינוי השם ונקניה בשינוי השם דמעיקרא עגל והשתא שור. ופרקינז. שור בז יומו שור. ופו קינן, שור בן יומו קרוי שור שני שור או כשב או עז כי יולד. ואוקימנה . לבית שמאי דסבר שינוי לבית שמאי וטבו שינוי במקומו עומד. ואמרי׳ בפרק הגוזל אמ׳ אביי ר׳ שמע׳ ובית שמאי ור׳ עקיבה ור׳ אלעזר ור׳ ישמע׳ סבירא להו שינוי במקומו עומד. והיא שיטה דתניא נתן לה חטים באתננה ועשאתן סולת, זתים ועשאתו שמז. ענבים . בית שמאי אוסריז מאי אתין גמין ריבויין, גם לרבות שינוייהן. ובית הילל מתירין דכת׳ שניהם, ובית

בפילא ארבע וחומשא זווא. לפי מה שפ"ה דחומשא עולה וחכ"א ממון המשחלם בראש. שאינו משלם אלא קרן והשיב את אשמום לו בכפילא שמשלם את הכפל ונפטר בכך מן החומש קשה קלת מה בכך אי כפילא ארבע וחומשא זווא ומיהו בקונט׳ פי׳ דלית ליה כפרה בחומש כיון שאין ניכר ומובלע בתוך הכפל ואי

הוה מפרש דחומשו עולה לו בכפילו שמשלם את החומש ועולה לו לכפל הוה ניחא דהוה פריך שפיר אבל לשון בכפילו לא משמע הכי ובתוספתא נמי גרסי׳ וחומשו עולה לו מתוך כפילו וריב"ה מפרש דחלשון ברייתא קפריך דמשמע דחומשו עולה בכל כפילו:

אלמא קרן כעין שגנב. מימה אמאי לא דמי כגון דמעיקרא שויא זווא ולבסוף שויא ד׳ וכפילה זוחה כעין שגנב דלה כרב וחומשה זווה כשעת העמדה בדין כדאמר דתברה או שתייה משלם ד' וי"ל דליכא למימר הכי כלל דמהיכא תיתי דקרן יהא כשעת העמדה בדין וכפל ד' וה' יהי' כעין שגנב דאין לחלק בין כפל ד' וה' לקרן אם לא מכח הפסוק ובזה אין לנו שום פסוק ורב נמי דמחלק היינו משום דקרא קדריש ועוד דבלאו הכי דחי שפיר ונוח לו כפי האמת ובאותו ענין שהיה המסייע אומר שאין להעמידה:

ואי אמרת שינוי קונה. פירוש כי האי דטלה ונעשה איל אבל הא פשיטא דשינוי קני כדאמר בסמוך דשינוי קונה לב"ה:

איל בן יומו קרוי איל. מיהו ודאי לענין קרבן אמרינן ש דאיל בן שתי שנים מדכתיב במקום אחר כבש בן שנתו (ויקרא יב):

הא מני בית שמאי היא. סמי שנוים ליתם לרבם דחים ליה בריש הגוזל קמא (לקמן דף נד.) דוקא לגבוה אסרי ב"ש משום דאמאים וא"ת היכי מדמה ליה דמה ענין אתנן אצל שינוי וי״ל דקסבר דאי שינוי קונה א"כ ראוי הוא להתיר שינוי באתנו דחשיב כאחר ואין זה אותו שבא לידה בתורת אתנן וממאים נמי לא מאיס:

הן ולא שינוייהם. תימה דנסמוך נפקא ליה לרצה דשינוי קונה מקרא אחרינא דכתיב אשר גזל כעין שגול יחזיר ועוד קשה דרב חסדה קאמר י דשינוי אין קונה דדריש אשר גזל מ"מ ובהגוזל קמא (נד:) קאמר רבי יוחנן דבר תורה גזילה המשתנית חוזרת בעיניה מדכתיב והשיב את הגזילה מ"מ וכי פליגי אבית הלל ונרא׳ לר״י דלקמן מיירי בשינוי החוזר לברייתו ואהכי מייתי בריש הגחל קמא מלמיה דר' יוחנן ורבה דבסמוך סבר דאפי׳ שינוי החוזר לברייתו נמי

וחכמים אומרים *יבראשו וחמישיתו ממוז המשתלם בראש מוסיף חומש ממון שאין משתלם בראש אין מוסיף חומש ר"ש בן יוחאי אומר אין חומש ואשם משתלם במקום שיש כפל קתני מיהת חומשו עולה לו בכפילו דברי רבי יעקב ה"ד אילימא דמעיקרא שויא ד' ולבסוף שויא ארבעה חומשו עולה לו בכפילו כפילא ארבעה וחומשא זוזא אלא לאו דמעיקרא שויא ארבעה ולבסוף שויא זוזא דכפילא זוזא וחומשיה זווא אלמא קרן כעין שגנב תשלומי כפל ותשלומי ד' וה' כשעת העמדה בדין אמר רבא לעולם דמעיקרא שויא ארבעה והשתא נמי שויא ארבעה ודקא קשיא כפילא ד' וחומשיה זווא הב"ע כגון שנשבע וחזר ונשבע ארבע פעמים והודה והתורה אמרה וחמישיתיו 10-התורה ריבתה חמישיות הרבה בקרן אחת אמר מר וחכמים אומרים בראשו וחמישיתו ממון המשתלם בראש מוסיף חומש ממון שאין משתלם בראש אין מוסיף חומש אבל אשם מייתי מאי שנא חומש דלא משלם דכתיב בראשו וחמישיתו אשם גמי לא משלם דהא כתיב בראשו וחמישיתו ואת אשמו אמרי לך רבנן יאת פסקיה קרא ור"ש בן יוחאי ואת ערביה קרא ורבנן אמרי לך לא ליכתוב רחמנא לא וי"ו ולא את ור"ש בן יוחאי אמר לך את לא סגיא דלא כתב לאפסוקי בין ממון גבוה לממון הדיום הלכך אתא וי"ו ערביה הרא

אמר רבי אילעא יגנב מלח ונעשה איל

קני ולריכי תרי קראי דאי לאו אלא חד קרא הוה מוקמינן ליה בשינוי שאין חוזר והא דמייתי רבה סיוע לדבריו ממתניתין דהגואל עלים (לקמן

ד' נג:) משום דמיירי בשינוי חוזר לברייתו כדמוקי לי' התם בריש פרקין (שם) בעלים משופים ולמר טווי וההיא דלא הספיק ליתן לו עד

נוד עגל ונעשה שור נעשה שינוי בידו וקנאו מבח ומכר שלו הוא מובח שלו הוא מוכר איתיביה רבי חנינא לר' אילעא דגנב מלה ונעשה איל עגל ונעשה שור משלם תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה כעין שגנב ואי ס"ד קנייה בשינוי אמאי משלם שלו הוא מובח שלו הוא מוכר אמר ליה ואלא מאי שינוי לא קני אמאי משלם כעין שגנב לשלם כי השתא אמר ליה כי השתא היינו מעמא דלא משלם משום דא"ל תורא גנבי ממך דיכרא גנבי ממך א"ל יירחמנא ניצלן מהאי דעתא אמר ליה אדרבה רחמנא ניצלן מדעתא דידך: מתקיף לה רבי זירא וניקנינהו בשינוי השם אמר רבא ל שור בן יומו קרוי שור איל בן יומו קרוי איל שור בן יומו קרוי שור דכתיב ישור או כשב או עז כי יולד איל בן יומו קרוי איל דכתיב יואילי צאגך לא אכלתי אילים הוא דלא אכל כבשים אכל אלא לאו ש"מ איל בן יומו קרוי איל מ"מ קשיא א"ר ששת הא מני ב"ש היא סראמרי שינוי במקומו ש עומרת ולא קני דתניא ינתן לה באתננה י חיטין ועשאן סולת זיתים ועשאן שמן ענבים ועשאן יין תני חדא אסור ותני חדא "מותר ואמר רב יוסף תני גוריון דמאספורק ב"ש אוסרין ובית הַלל מתירין מאי מעמא דבית שמאי דכתיב יגם לרבות שינוייהם ובית הלל הם ולא שינוייהם ובית שמאי ההוא

מוסף רש"י נעשה שינוי בידו וקנאו. לכך, דאס טבח ומכר שלו הוא טוכח ושלו כפל (לקמן צו:). רחמנא ניצלז מהאי וכחורות מה:). אלא לאו ש"מ איל בן יומו קרוי איל. שאס לא כן מה שבחו, אילים לא הכל אלה לול (בראשית לא שינוי במקומו עומד. אינו זו מרשות בעלים הראשונים ואפילו נשתנה (לקמו צג:). תני חדא אסור. למונח (לקמן צג:). דמאספורק. עס מקוס

שלבעו נראה לרבה דאיירי נמי בשינוי החוזר שיכול להעבירו ע"י לפון כדאמר בריש הגוזל (שם) ואע"פ דלר' יוחנן מיירי בשינוי שאינו חוזר ומוקי לה בקלא אילן דלא עבר לה לרבה נראה לו דוחק להעמידה בקלא אילן (דלא עבר) ולהכי מייתי מיניה סייעתא: